

Kusoma

Kitabu cha Mwanafunzi

Darasa la Pili

Taasisi ya Elimu Tanzania

FOR ONLINE USE ONLY
DO NOT DUPLICATE

Kusoma

Kitabu cha Mwanafunzi

Darasa la Pili

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
WIZARA YA ELIMU, SAYANSI
NA TEKNOLOJIA

Cheti cha Ithibati

Na. 5

Jina la Chapisho:..... Kusoma Kitabu cha Mwanafunzi Darasa la Pili.....

Mchapishaji:..... Taasisi ya Elimu Tanzania.....

Mwandishi:..... Taasisi ya Elimu Tanzania.....

ISBN:..... 978 - 9976 - 61 - 705 - 4.....

Kitabu hiki kimeidhinishwa na Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia tarehe ..... 19 ..... Mwezi Januari ..... Mwaka 20 ..... 18 ..... kuwa kitabu cha ..... Kiada ..... kwa ajili ya Darasa la ..... Pili ..... katika ngazi ya elimu ya ..... Msingi ..... nchini Tanzania kulingana na Muhtasari wa mwaka 2015.

Dkt. Edicome Cornel Shirima
Kaimu Kamishna wa Elimu.

Taasisi ya Elimu Tanzania

© Taasisi ya Elimu Tanzania, 2018

Toleo la kwanza 2018

ISBN 978 - 9976 - 61 - 705 - 4

Taasisi ya Elimu Tanzania

S.L.P. 35094

Dar es Salaam

Simu +255 735 041170/ +255 735 041168

Baruapepe director.tie@tie.go.tz

Tovuti www.tie.go.tz

Haki zote zimehifadhiwa. Hairuhusiwi kunakili, kurudufu, kuchapisha, kutafsiri wala kukitoa kitabu hiki kwa namna yoyote ile bila idhini ya maandishi ya Taasisi ya Elimu Tanzania.

Utangulizi	iv
Shukurani	v
Sura ya Kwanza	
Kuzungumza.....	1
Sura ya Pili	
Kutambua na kuunganisha sauti za herufi.....	12
Sura ya Tatu	
Kutambua sauti za herufi dh, th na ng'.....	20
Sura ya Nne	
Kutamka sauti zinazounda maneno.....	24
Sura ya Tano	
Kutambua sauti za herufi ngw, nyw, mbw, chw na ndw....	31
Sura ya Sita	
Kusoma kwa ufahamu.....	35
Sura ya Saba	
Kusoma kwa ufasaha.....	41
Sura ya Nane	
Kusoma hadithi fupi.....	47

FOR ONLINE USE ONLY

DO NOT DUPLICATE

Utangulizi

Kujua kusoma ni muhimu katika kujifunza. Ukijua kusoma utaweza kujifunza mambo mengi. Utaweza pia kumudu masomo yako mengine unayofundishwa shuleni.

Kitabu hiki kitakuwezesha kujua kusoma vizuri. Kwa kusoma kitabu hiki utaweza kuzungumzia michezo, kusimulia matukio na hadithi. Aidha, utaweza kuunganisha sauti za herufi ili kuunda silabi. Kuunganisha silabi, kuunda maneno na kuunda sentensi. Utaweza pia kusoma kwa ufasaha na ufahamu.

Kitabu hiki kina maswali, mazoezi na mifano mbalimbali. Tibu maswali na fanya mazoezi yaliyomo kitabuni. Iwapo utashindwa kujibu maswali au mazoezi waulize wenzako. Unaweza pia kuwauliza wazazi, walezi au walimu wako.

FOR ONLINE USE ONLY
DO NOT DUPLICATE

Shukurani

Taasisi ya Elimu Tanzania (TET) inatambua na kuthamini mchango muhimu wa washiriki waliofanikisha uandishi na maandalizi ya kitabu hiki.

TET inatoa shukurani za dhati kwa mchango uliotolewa na wataalamu wote walioshiriki kutayarisha kitabu hiki wakiwemo wachapaji, wasanifu, wahariri, wachoraji na wapiga chapa. Pia, inatoa shukurani kwa shule zote zilizoshiriki katika ujaribishaji wa maudhui na uhariri wa kitabu hiki.

Aidha, Taasisi inatoa shukurani za pekee kwa Shirika la “Global Partnership for Education (GPE)” kupitia Mradi wa Kukuza Stadi za Kusoma, Kuandika na Kuhesabu (KKK) uitwao “Literacy and Numeracy Education Support (LANES)” kwa ufadhili wao uliofanikisha kazi ya kutayarisha na kuchapa kitabu hiki.

Mwisho, Taasisi inatoa shukurani za pekee kwa Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia kwa kusimamia kwa ukaribu zoezi zima la uandishi wa kitabu hiki.

Dkt. Aneth A. Komba
Mkurugenzi Mkuu
Taasisi ya Elimu Tanzania

V

FOR ONLINE USE ONLY
DO NOT DUPLICATE

FOR ONLINE USE ONLY

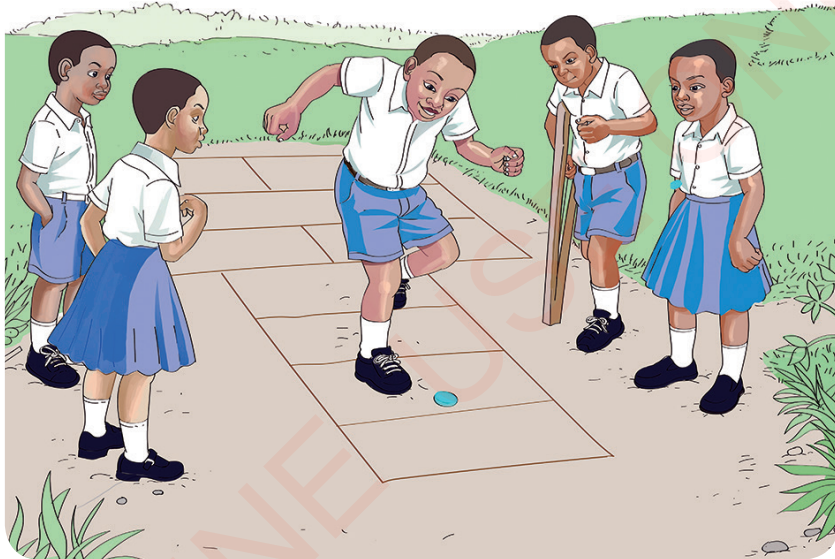
Sura ya Kwanza

Kuzungumza

Kuzungumzia michezo

Tazama picha zifuatazo kisha jibu maswali.

1

2

1

Maswali

1. Unaona nini katika picha namba 1 na 2?
2. Michezo gani inachezwa katika picha namba 1 na 2?
3. Kwa nini wanafunzi wanapenda kucheza michezo hiyo?
4. Je, michezo ina faida gani?
5. Je, wewe unapenda mchezo upi kati ya hiyo?

Soma mazungumzo haya kisha jibu maswali.

Baraka Furaha, hujambo?

Furaha Sijambo.

Baraka Jana ulikwenda kuangalia mazoezi ya mpira?

Furaha Ndiyo.

Baraka Mimi sikuweza kwenda. Je, unaweza kunisimulia kidogo?

Furaha Ndiyo, kulikuwa na mazoezi ya mpira wa miguu.

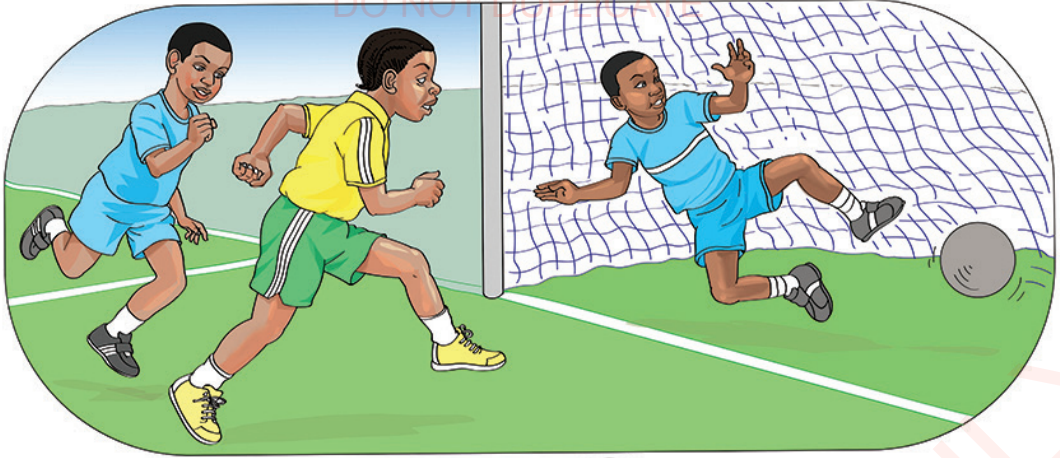
Baraka Je, ni timu gani zilikuwa zinafanya mazoezi?

Furaha Kulikuwa na timu ya wasichana na wavulana.

Baraka Hee! Wasichana nao walicheza mpira wa miguu?

Furaha Ndiyo, tena walicheza vizuri sana.

Baraka Loo! Nimefurahi kusikia hayo.

Maswali

1. Nani alikwenda kuangalia mpira?
2. Uwanjani kulikuwa na timu zipi?
3. Timu gani ilicheza vizuri?
4. Kwa nini Baraka alifurahi?
5. Mazungumzo kati ya Furaha na Baraka yanatufundisha nini?

Zoezi la 1

Igiza mazungumzo ya Baraka na Furaha.

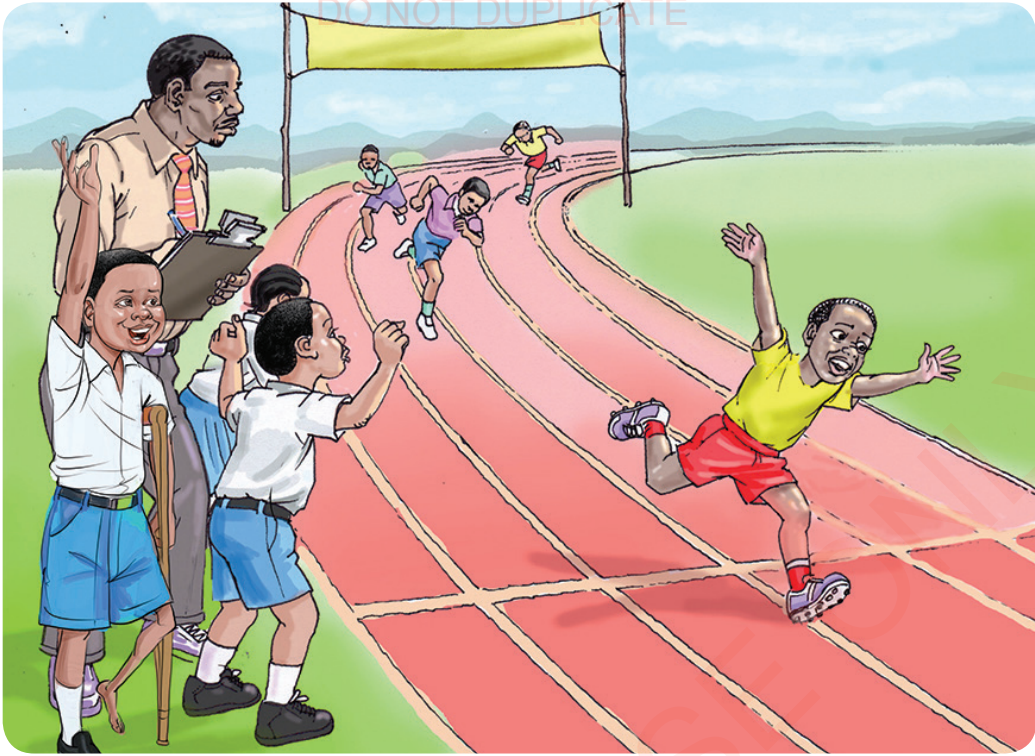
Soma habari ifuatayo kisha jibu maswali.

Zakaria mkimbiaji

Zakaria anasoma darasa la pili. Yeye na rafiki zake walipenda mchezo wa kukimbia. Zakaria alipenda zaidi michezo kuliko masomo ya darasani. Wazazi wake hawakuipenda tabia hiyo.

Siku moja mjomba wake, aliongea na Zakaria. Alimweleza umuhimu wa kusoma kwa bidii. Vilevile, alimweleza faida za michezo. Zakaria aliamua kubadilika. Aliongeza juhudi katika masomo na michezo. Zakaria akawa mwanafunzi bora darasani. Alifanya vizuri mitihani ya kuingia darasa la tatu. Walimu na wazazi wake walifurahi sana.

Zakaria alishiriki mashindano mbalimbali ya michezo. Alifanya vizuri katika mashindano hayo. Zakaria alipata zawadi ya vitabu na vyeti.

Alipewa jina la Zakaria Mkimbiaji kwa uhodari wake. Wazazi na mjomba walifurahishwa na maendeleo ya Zakaria.

Maswali

1. Zakaria na rafiki zake walikuwa wanapenda nini?
2. Nani alimweleza Zakaria umuhimu wa kusoma kwa bidii?
3. Kwa nini Zakaria alifanya vizuri katika masomo na michezo?
4. Zakaria alipata zawadi gani?
5. Habari hii inatufundisha nini?

Kusimulia hadithi

Maswali

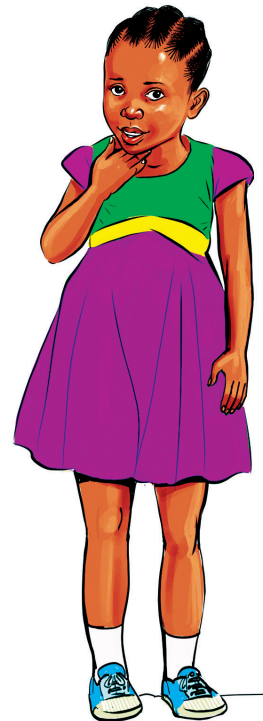
1. Je, uliwahi kusimuliwa hadithi?
2. Je, hadithi hiyo ilihusu nini?
3. Unaposimulia hadithi unaanzaje?
4. Wasimulie wanafunzi wenzako hadithi yoyote unayoifahamu.

Soma hadithi ifuatayo kisha jibu maswali.

Kibakuli aacha uchafu

Kibakuli na Mariamu ni ndugu. Wote walisoma darasa la pili. Baba yao aliitwa Yusufu. Mama yao aliitwa Sara. Wote waliishi mtaa wa Mwembeni, jijini Maendeleo. Mariamu alikuwa anapenda kuwa msafi wakati wote. Alifua nguo za nyumbani na sare za shule.

Kila siku asubuhi alioga na kupiga mswaki. Alivaa sare safi ya shule.

FOR ONLINE USE ONLY

DO NOT DUPLICATE

Kibakuli alikuwa mvivu sana. Hakupenda kuoga wala kupiga mswaki. Hakupenda kufua nguo za nyumbani wala za shule. Pia, hakupenda kuchana nywele zake. Mariamu alimwambia Kibakuli aache uchafu lakini hakusikia.

Baada ya mwezi mmoja Kibakuli alianza kujikuna. Wenzake walimweleza kuwa anajikuna kwa sababu ya uchafu. Walimweleza kuwa akiwa msafi hatajikuna tena.

Muda wa masomo ulipomalizika, Kibakuli aliondoka kuelekea nyumbani. Alipofika nyumbani, alibadili nguo zake. Alimwomba baba yake amkate nywele pamoja na kucha. Alichukua ndoo yenye maji na sabuni kisha akaoga. Baada ya kuoga, Kibakuli alivaa nguo safi. Alichana nywele zake, akapendeza sana. Kibakuli hakujikuna tena. Aliahidi kuwa msafi kila siku.

Maswali

1. Kibakuli na Mariamu waliishi wapi?
2. Kibakuli alikuwa na tabia gani?
3. Je, tabia ya Kibakuli ilimletea matatizo gani?
4. Je, Kibakuli angekuwa ndugu yako ungemsaidiaje?
5. Msimulie rafiki yako hadithi uliyoisoma.

Zoezi la 2

1. Soma na tamka sauti za mwanzo za maneno.

safi kuoga zake vile

2. Soma na tamka sauti za mwisho za maneno.

sare nguo siku mswaki tena

3. Eleza maana ya maneno kwa kuchagua jibu sahihi.

Maneno	Maana
1. Sare	mtu asiyependa kujituma.
2. Mvivu	nguo zinazofanana.
	nguo za rangi ya kijani.

Kusimulia matukio

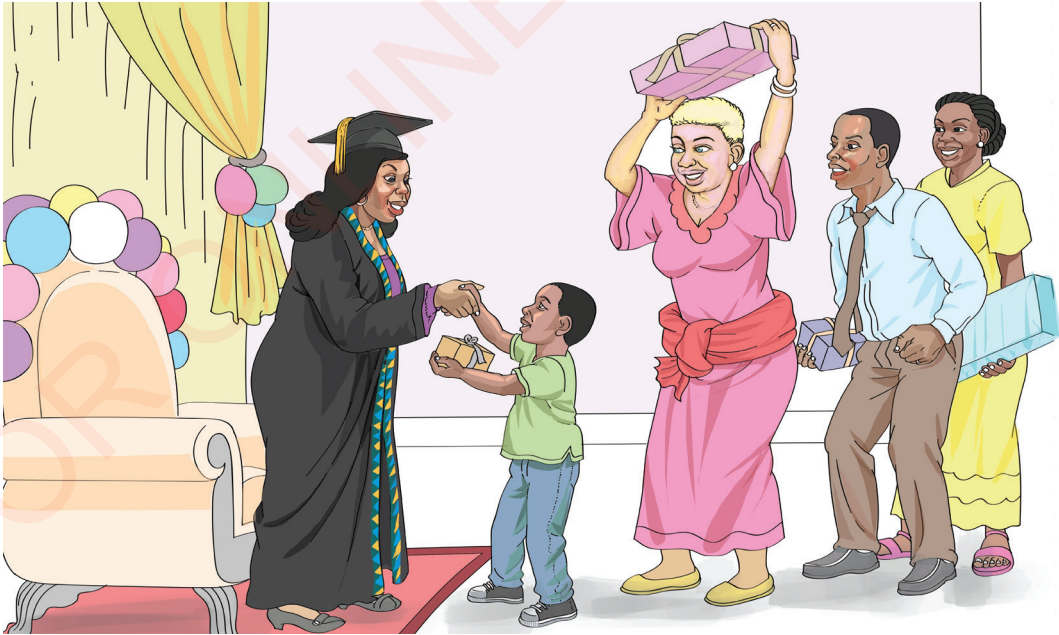
Maswali

1. Je, umewahi kwenda kwenye sherehe yoyote?
2. Ilikuwa sherehe ya nini?
3. Wasimulie wenzako kuhusu sherehe hiyo.

Soma habari hii kisha jibu maswali.

Sherehe ya dada

Mimi ninaitwa Amani. Dada yangu anaitwa Sada. Mdogo wangu anaitwa Heri. Tunaishi na wazazi wetu katika Kijiji cha Magunga. Kijiji chetu kiko mkoa wa Tanga. Mwaka uliopita dada yangu alimaliza mafunzo ya udaktari. Alisoma katika Chuo Kikuu cha Muhimbili.

FOR ONLINE USE ONLY

DO NOT DUPLICATE

Dada aliporudi nyumbani wazazi waliandaa sherehe ya kumpongeza. Waliwaalika ndugu, majirani na marafiki. Siku hiyo dada alivaa vazi zuri sana. Vazi hilo linaitwa joho. Joho ni vazi refu, pana lililo wazi mbele. Hudariziwa kwa nakshi mbalimbali. Vilevile, alivaa kofia. Dada alipendeza sana. Alikaa kwenye kochi lililopambwa kwa vitambaa vizuri. Mimi na mdogo wangu tulikaa karibu na dada.

Wageni walipofika walipewa chakula na vinywaji mbalimbali. Wote walifurahi sana. Baada ya kumaliza kula walimpa dada zawadi. Alipata zawadi ya fedha na vitu mbalimbali. Baadaye watu wote walicheza ngoma hadi sherehe ilipokwisha.

Heri alimuuliza dada, kwa nini wazazi wamekufanyia sherehe? Mimi pia nataka wanifanyie sherehe kama hii. Dada alimjibu, kwa sababu nimemaliza mafunzo ya udaktari. Nimefaulu vizuri mitihani yangu. Heri alimuuliza tena, ulifanyaje hadi ukafaulu mitihani yako? Dada alijibu, nilisoma kwa bidii sana. Heri akasema, mimi pia nitasoma kwa bidii.

Maswali

1. Dada yake Amani alisoma chuo gani?
2. Kwa nini Sada alipongezwa na wazazi wake?
3. Heri alimuuliza nini dada yake?
4. Kwa nini Heri alisema kuwa atasoma kwa bidii?
5. Msimulie mwenzako hadithi hii.

Zoezi la 3

Jaza nafasi zilizoachwa wazi kwa kuchagua jibu sahihi.

joho jirani kumualika kumpongeza daktari

1. Mtu anayetibu wagonjwa huitwa.....
2. Kumpa mtu hongera kwa jambo zuri alilofanya
.....
3. Kumkaribisha mtu nyumbani ni .....
4. Vazi refu pana lililo wazi mbele huitwa .....
5. Mtu anayeishi karibu na mtu mwingine ni.....

Sura ya Pili

Kutambua na kuunganisha sauti za herufi

Kuhusianisha sauti na herufi

bB, mM, kK, dD, nN, lL, tT, pP, sS, fF,
jJ, gG, yY, zZ, hH, rR, wW, vV.

Soma habari hii kisha jibu maswali.

Azimio na Maua

Siku moja Azimio alimwambia Maua, muangalie **huyu** mwanafunzi. Anaweza kutamka sauti za herufi. Je, **wewe** unaweza? Kama huwezi nitakufundisha.

Azimio aliendelea kusema, mwalimu wetu alitufundisha vizuri. Alituambia tunaweza kutamka sauti za herufi kwa **urahisi**. Tunatakiwa kutamka maneno **mengi** yenye sauti tunayojifunza. Neno **f**agia sauti ya mwanzo ni **f**.

Kisha, Azimio alitamka maneno **saa**, **sasa** na **sita**. Sauti ya mwanzo ya maneno hayo ni ipi? Maua alijibu kuwa sauti ya mwanzo ni **s**. Azimio alifurahi sana na kumwambia Maua sasa umeelewa.

Maswali

Jibu maswali haya.

1. Soma kwa sauti maneno yaliyokolezwa wino katika habari.
2. Tamka sauti za mwanzo za maneno hayo.

Mfano Neno **s**ita sauti ya mwanzo ni **s**.

3. Tafuta maneno yenye sauti zifuatazo katika habari uliyosoma.

n t h y z k m

4. Soma maneno hayo kwa sauti.
5. Tamka sauti za herufi hizi

b, M, k, D, n, L, t, P, s, F, j, G, Y,

z, H, r, W, v, Ch, B, m, K, d, N, l, T,

p, S, f, J, g, y, Z, h, R, w, V, ch

Kuunganisha sauti za herufi ili kuunda silabi

Unganisha sauti za herufi **p ch g v y z j**
m h w na o u i a e ili kuunda silabi.

Mfano

Ukiunganisha sauti ya herufi **p** na sauti ya herufi **i**

Unaunda silabi **pi**

p i pi

Tazama mifano mingine

g e ge

h a ha

Zoezi la 1

Jibu maswali haya.

1. Unganisha sauti za herufi **t ch g v p h z d j w**
na **o e i a u** ili kuunda silabi kumi.
2. Tenganisha na tamka sauti za herufi zinazounda
silabi.

Mfano **ge**   **g**   **e**
chu   _____   _____
po   _____   _____

Kuunganisha silabi ili kuunda maneno**Imba wimbo huu.****Wimbo wa Silabi**

Silabi ya mwanzo katika neno **ua** ni **u**
 Tusome sote kwa pamoja silabi **u, u, u.**

Silabi ya mwanzo katika neno **oa** ni **o**
 Tusome sote kwa pamoja silabi **o, o, o.**

Zoezi la 2**Jibu maswali haya.**

1. Unganisha silabi **a, e, i, o** na **u** kuunda maneno.

Mfano Ukiunganisha silabi **o** na **a**
 unaunda neno **oa**

o	a	oa
u	_____	_____
a	_____	_____

2. Soma maneno uliyounda kwa sauti.
3. Tenganisha silabi zinazounda maneno haya.

ua	_____	_____
oa	_____	_____

Kuunganisha silabi ili kuunda maneno yenye silabi tatu

Soma kwa sauti silabi zilizomo katika chati. Fanya zoezi linalofuata.

de	ha	pe	ti	u	the	a	m	cha
ku	ta	li	mu	wi	lu	di	no	za
su	lo	wi	fi	ki	hi	bi	me	la
ka	ha	mi	ma	na	ga	ye	ri	ye
wo	ni	pa	bu	ya	zu	de	zi	we
sa	ba	che	ke	ka	ru	zo	mu	tu
ku	re	go	ki	he	si	pi	u	ga

Zoezi la 3

Unda maneno yenye silabi tatu kwa kutumia chati.

Mfano sukari zamani gololi

Zoezi la 4

Jibu maswali haya.

1. Kamilisha maneno kwa kutumia silabi hizi.

li cho ki wa m

da __ ti

mka__

tu __ re

__zazi

fi __ a

2. Tenganisha na tamka silabi zilizounda maneno haya.

mayai nunua somewa fikiri mlima

3. Soma maneno haya yasiyo na maana kwa sauti.

pamka kirafi tekami mulimwa
risuka aruki tomtoto nduweku
varede nimbasha nimitha ngunamwa
rapim

4. Panga maneno haya katika silabi ili yalete maana.

Mfano tomtoto mtoto

pamka kirafi tekami mulimwa
risuka aruki tomtoto nduweku
varede nimbasha nimitha ngunamwa
rapim

Zoezi la 5

Kuunganisha maneno ili kuunda sentensi

1. Soma maneno haya kwa sauti.

Daktari Mwanafunzi Mvuvi Dereva Mfugaji

2. Panga maneno yafuatayo ili kuunda sentensi sahihi.

Mfano

mgonjwa Daktari anampima.

Daktari anampima mgonjwa.

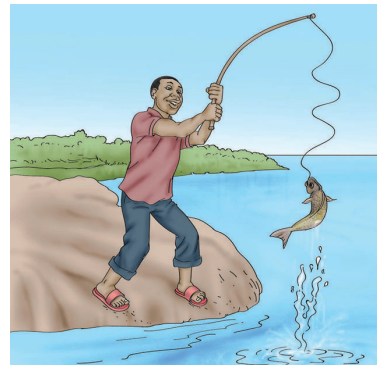
anaendesha Dereva gari.

.....

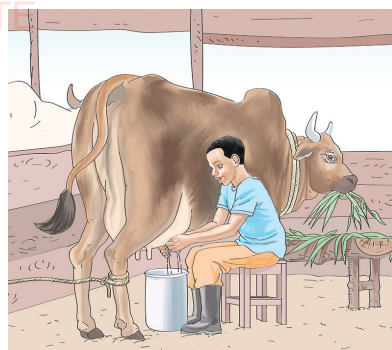
samaki anavua Mvuvi.

.....

Mfugaji maziwa anakamua.

.....

kitabu Mwanafunzi anasoma.

.....

Zoezi la 6

Kutenganisha maneno yaliyounda sentensi

Tenganisha maneno yaliyounda sentensi.

Mfano Mwalimu anafundishavizuri.

Mwalimu anafundisha vizuri.

1. Kakaanachezampira.
2. Tusiokotevituovyo.
3. Mtotomdогоanalia.

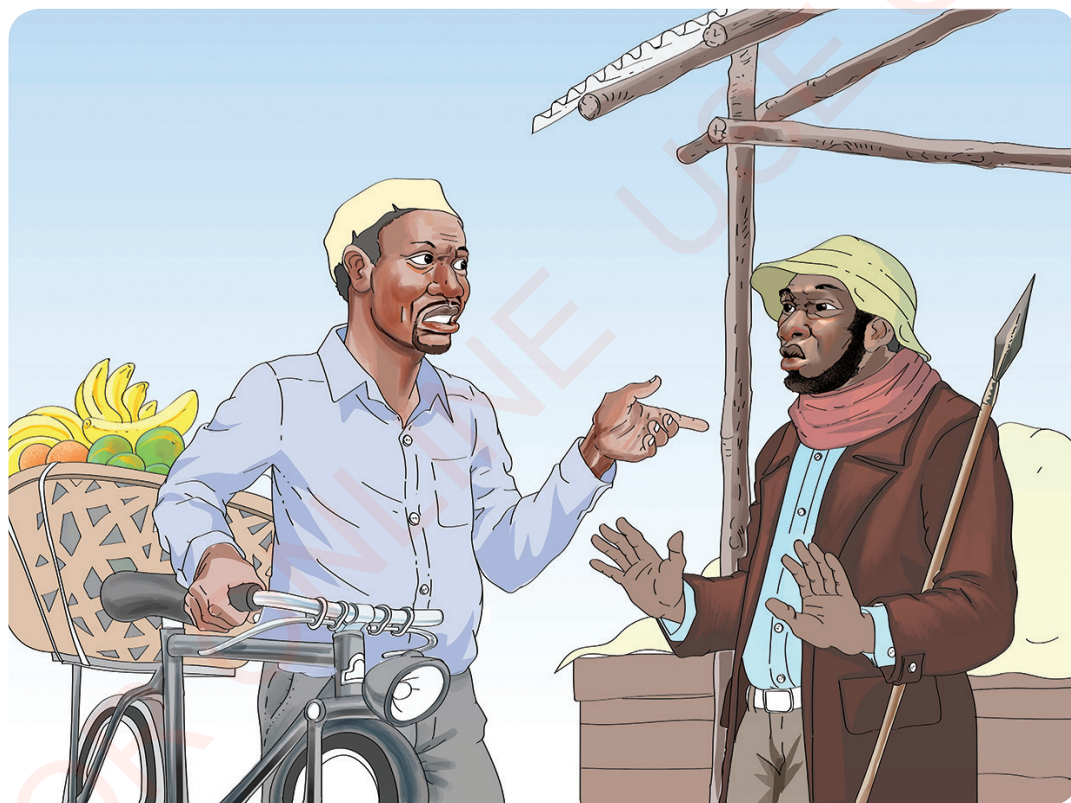
Sura ya Tatu

Kutambua sauti za herufi dh, th na ng'

Soma habari hii kisha fanya zoezi linalofuata.

Mzee Mkali

Juma anaishi na wazazi wake katika Kijiji cha Mtakuja. Baba yake anaitwa Mkali. Mzee Mkali ni mfanyabiashara. Siku moja Mzee Mkali alikwenda sokoni kuuza **bidhaa**.

Alipofika, alimkuta mlinzi amesimama mbele ya soko. Mlinzi akamuuliza, kwa nini umewahi sana? Mzee Mkali akajibu, nataka nianze kuuza bidhaa mapema.

Mlinzi akamuuliza tena, bidhaa zako zina **thamani** gani? Mzee Mkali akajibu, naona unanitania. Thamani yake ni kubwa siwezi kukuambia. Mlinzi akasema, nisamehe bwana. Mlinzi alichukua rangi ya viatu na kuanza **kuing'arisha**. Hakuendelea tena kuongea na Mzee Mkali.

Zoezi la 1

1. Soma kwa sauti maneno yaliyokolezwa wino.
2. Unganisha sauti za herufi **dh th ng'** na **o e i a u** kuunda silabi.

Mfano

dh a dha

th _____

ng' _____

Zoezi la 2

1. Soma kwa sauti silabi hizi.

dha   thu   ng'i   DHU   ng'o   dhe

dhi   THA   ng'e   dho   thi   dhu

DHA   tho   ng'a   NG'O   tha   ng'u

2. Tenganisha sauti za herufi zinazounda silabi hizi.

dha   ng'o   tha

Zoezi la 3

Jibu maswali haya.

1. Kamilisha maneno yafuatayo kwa kutumia silabi hizi.

ng'a thi ra dha dhi the

Mfano

___habu

dhahabu

mara___

_____

thelu___

_____

___lathini

_____

___rau

_____

___risha

_____

2. Tenganisha silabi katika maneno kwa kuzisoma kwa sauti.

Mfano ng'arisha ng'a ri sha

dhaifu ___ ___ ___

theluthi ___ ___ ___

mng'ao ___ ___ ___

Zoezi la 4

Jibu maswali haya.

1. Chagua maana ya kila neno katika jedwali lifuatalo.

Maneno	Maana
1. Bidhaa	ubora wa kitu au gharama yake.
2. Thamani	vitu vinavyoweza kuuzwa au kununuliwa.
3. Ng'arisha	fanya kitu kimeremete ili kipendeze.
	vaa viatu.

2. Tunga sentensi sahihi kwa kutumia jedwali hili.

Mfano Kaka amenunua bidhaa nyingi.

Kijana huyu Baba Kaka	amenunua ameng'arisha	bidhaa nyingi. viatu vyake. vifaa vya thamani.
-----------------------------	--------------------------	--

3. Tenganisha maneno yaliyounda sentensi zinazofuata baada ya mfano.

Mfano Mama amenunuabidhaambalimbali.

Mama amenunua bidhaa mbalimbali.

Dadaameng'arishaviatuvyake.

Babaamepatafedhanyingi.

Shangaziamenipashilingithemanini.

Kakaamepatadhahabu.

Sura ya Nne

Kutamka sauti zinazounda maneno

Soma habari hii kisha fanya zoezi.

Mwalimu wetu

Mimi ninaitwa Kulwa. Mdogo wangu anaitwa Doto. Doto ni pacha wangu. **Sote** tunasoma **darasa** la pili. Mwaka **jana** tulikuwa darasa la kwanza. Mwalimu wetu anaitwa Masawe. Anatufundisha **kusoma**, kuandika na kuhesabu. Mwalimu wetu anatufundisha vizuri.

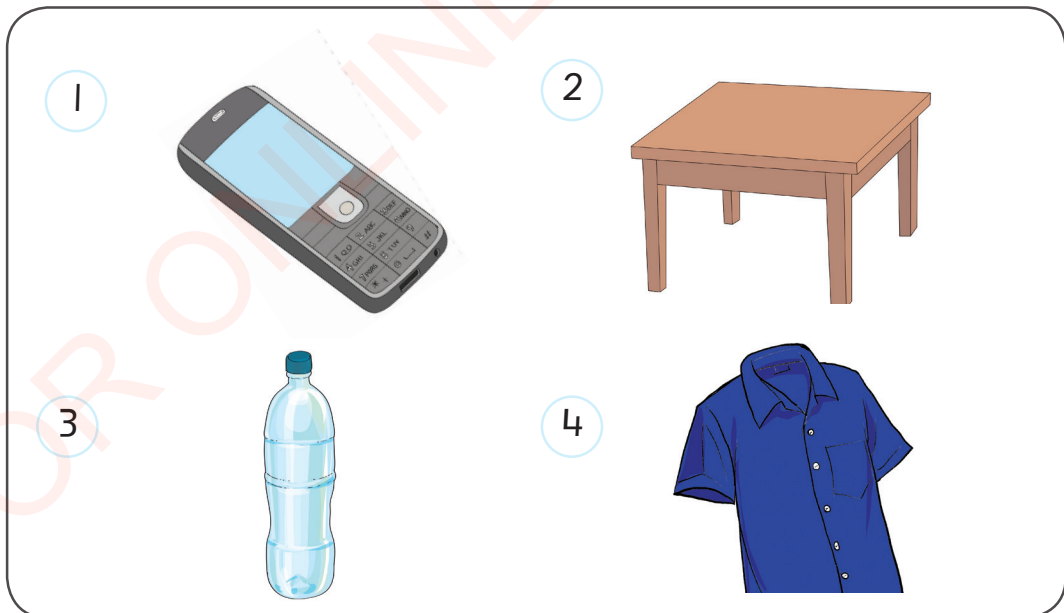
Sisi sote tunajua kusoma, kuandika na kuhesabu. Mimi ninaweza kusoma maneno kama simu na chupa. Pia naweza kusoma maneno meza na shati. Tulipokuwa darasa la kwanza, tulijifunza sauti za **herufi**. Mwalimu alitufundisha kutambua **sauti** hizo kwa kuimba nyimbo. Tulifanya pia mazoezi ya kutambua sauti za herufi. Mwalimu alituambia tutaendelea kujifunza sauti zinazounda maneno mbalimbali.

Zoezi la 1

1. Soma kwa sauti maneno yaliyokolezwa wino katika habari.
2. Tamka sauti zinazounda maneno haya.

sauti jana sote darasa kusoma herufi

Tazama picha hizi kisha fanya zoezi linalofuata.

Zoezi la 2

Jibu maswali haya.

1. Taja majina ya picha namba 1 hadi 4.
2. Tamka sauti zinazounda majina ya vitu hivyo.
3. Mwambie rafiki yako atamke neno lolote, **mfano kula.**
4. Tamka sauti zinazounda neno hilo.

Tazama picha hizi kisha fanya zoezi.

Zoezi la 3

Jibu maswali haya.

1. Taja majina ya picha namba 1 hadi 5.
2. Neno dawati lina silabi ngapi?
3. Tamka silabi zinazounda majina ya vitu katika picha.

Mfano fa gi o

4. Tamka sauti za mwanzo zinazounda majina hayo.
5. Tamka sauti za mwisho zinazounda majina hayo.

Zoezi la 4

Jibu maswali haya.

1. Tamka sauti za neno unalolijua lenye silabi tatu.

Mfano k u s o m a

2. Mwambie rafiki yako aunganishe sauti hizo kuunda neno.
3. Mwambie rafiki yako atamke sauti za neno

Mfano d a w a t i

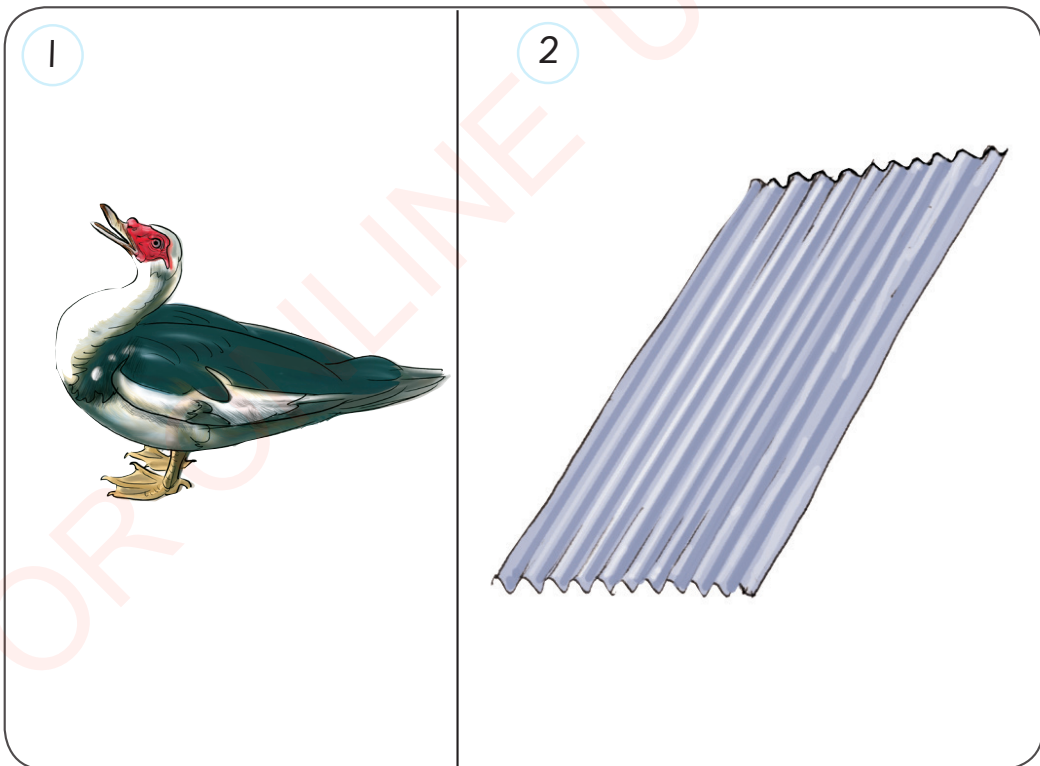
4. Unganisha sauti hizo ili kuunda neno.

Zoezi la 5

Taja idadi ya sauti za herufi zinazounda maneno katika jedwali.

Neno	Idadi ya sauti
chakula	sita
mdogo	
kulia	
dodoki	
mchicha	

Tazama picha hizi kisha fanya zoezi.

Zoezi la 6

Jibu maswali haya.

1. Taja majina ya picha namba 1 na 2.
2. Tamka sauti za herufi za mwisho zinazounda majina hayo.
3. Badili sauti ya mwisho ya neno bati. Weka sauti **a**. Je, umepata neno gani?
4. (a) Tamka sauti za mwisho za maneno haya.
chota yako koti mwaka wapi
(b) Badili sauti ya mwisho kuwa **e** katika maneno.
Je, umepata maneno gani?

Zoezi la 7

Badili sauti za mwisho katika maneno haya. Tumia sauti za herufi **e o u i a** kuunda maneno mapya.

Mfano

Sauti ya herufi ya mwisho ya neno pipa ni **a**. Ukiweka sauti **i** mwishoni unapata neno pipi.

pip a	pip i
chak e	—
vit a	—
kata a	—
kit a	—
lake e	—

Zoezi la 8

Badili sauti za mwanzo katika maneno. Tumia sauti za herufi **b s p n k t** kuunda maneno mapya.

Mfano

Sauti ya mwanzo ya neno **taa** ni **t**. Ukiweka sauti ya herufi **s** mwanzoni unapata neno **saa**.

taa	saa
pata	—
kaa	—
pita	—
toa	—
bua	—

Sura ya Tano

**Kutambua sauti za herufi ngw, nyw,
mbw, chw na ndw**

Kuhusianisha sauti na herufi

Soma habari hii kisha jibu maswali.

Faraja

Faraja anaishi na wazazi wake. Baba yake anaitwa Juma. Mama yake anaitwa Pendo. Juma na Pendo ni wafanyabiashara. Wazazi hao wana duka kubwa lenye bidhaa mbalimbali. Faraja akitoka shuleni huwasaidia kazi wazazi wake. Huwasaidia kuuza bidhaa za dukani.

Faraja alimwambia baba yake kuhusu somo walilojifunza shuleni. Alimwambia, walijifunza jinsi ya kukusanya na kuhesabu vitu. Wamejifunza pia kupanga vitu katika makundi yanayofanana.

Faraja alitaka kutumia ujuzi wake wa kupanga vitu. Alimwomba baba yake wapange wote bidhaa za dukani. Baba yake alifurahi sana. Alimweleza Faraja kuwa, bidhaa zinapaswa **kupangwa** vizuri. Kupanga bidhaa vizuri huvutia wanunuzi. Aidha, bidhaa zinatakiwa kuhesabiwa ili kujua idadi yake.

Hatimaye, Faraja na baba yake walianza kupanga bidhaa. Faraja **aliombwa** apange bidhaa sehemu anayoweza kufikia. Watu waliopita karibu na duka hilo walimshangaa Faraja. Waliona jinsi alivyokuwa anapanga bidhaa vizuri. Faraja na baba yake walimaliza kazi mapema. Kazi **iliyofanywa** na Faraja ilimfurahisha sana baba yake. Aliahidi kumnunulia Faraja zawadi. Faraja **anapendwa** sana na wazazi wake.

Maswali

1. Faraja anaishi na nani?
2. Baba yake Faraja anafanya kazi gani?
3. Faraja alijifunza nini shuleni kwao?
4. Kwa nini Faraja alitaka kupanga bidhaa za dukani?
5. Kwa nini watu walimshangaa Faraja?
6. Habari hii inatufundisha nini?

Zoezi la 1

Jibu maswali haya.

1. Soma kwa sauti maneno yaliyokolezwa wino katika habari.
2. Tamka silabi za mwisho zinazounda maneno hayo.
3. Neno **aliombwa** lina silabi ngapi?

Zoezi la 2

1. Unganisha sauti za herufi **mbw ngw chw nyw ndw** na **o i u a e** kuunda silabi.

Mfano

Sauti za herufi **mbw** na **e** unapata silabi **mbwe**.

mbw e   mbwe

ngw a   ngwa

chw a   _____

nyw e   _____

ndw a   _____

2. Soma silabi zifuatazo kwa sauti.

mbwe NGWA ndwe CHWI nywe

NDWE ngwa MBWE chwi NYWE

3. Tenganisha sauti za herufi zinazounda silabi hizi.

Mfano

chwi   chw   i

ndwa   _____   _____

mbwe   _____   _____

Zoezi la 3

1. Soma maneno haya kwa sauti.

nywele ngwara mbweha pendwa mchwa

2. Tenganisha silabi zinazounda maneno haya.

Mfano

nywele	nywe	le
mchwa	_____	_____
mbweha	_____	_____
pendwa	_____	_____

3. Soma maneno haya yasiyo na maana.

hambwe   ndwape   chwaki
rangwa   pwam   lenywe

4. Panga maneno hayo katika silabi mbili yalete maana. **Mfano** hambwe mbweha

Zoezi la 4

1. Tunga sentensi sahihi kwa kutumia jedwali hili.

Mfano Mbweha ni mnyama wa porini.

Mbweha Chungwa hili Nywele zake Mchwa	ni	tamu sana. fupi sana. mnyama wa porini. sehemu ya mwili. ndefu. mdudu.
--	----	---

Sura ya Sita

Kusoma kwa ufahamu

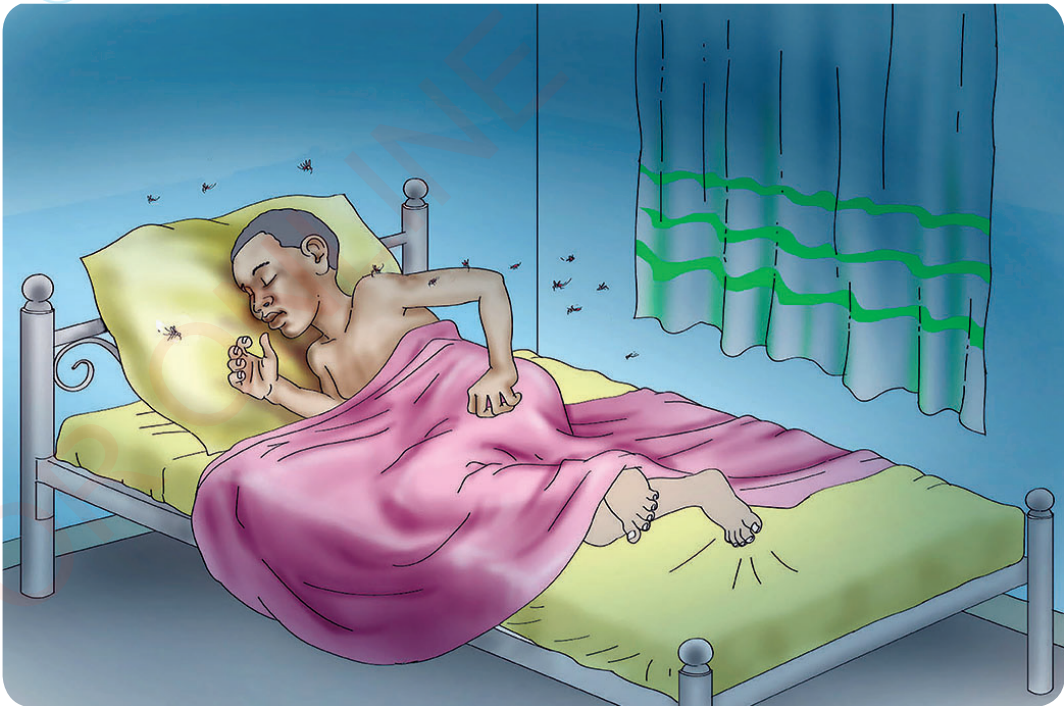
Kutabiri matukio

Jibu maswali haya.

1. Mvua ikinyesha kupita kiasi kutatokea nini?
2. Usipopiga mswaki kutatokea nini?
3. Upepo mkali ukivuma kutatokea nini?

Tazama picha zifuatazo kisha tabiri kinachoweza kutokea.

1

2

3

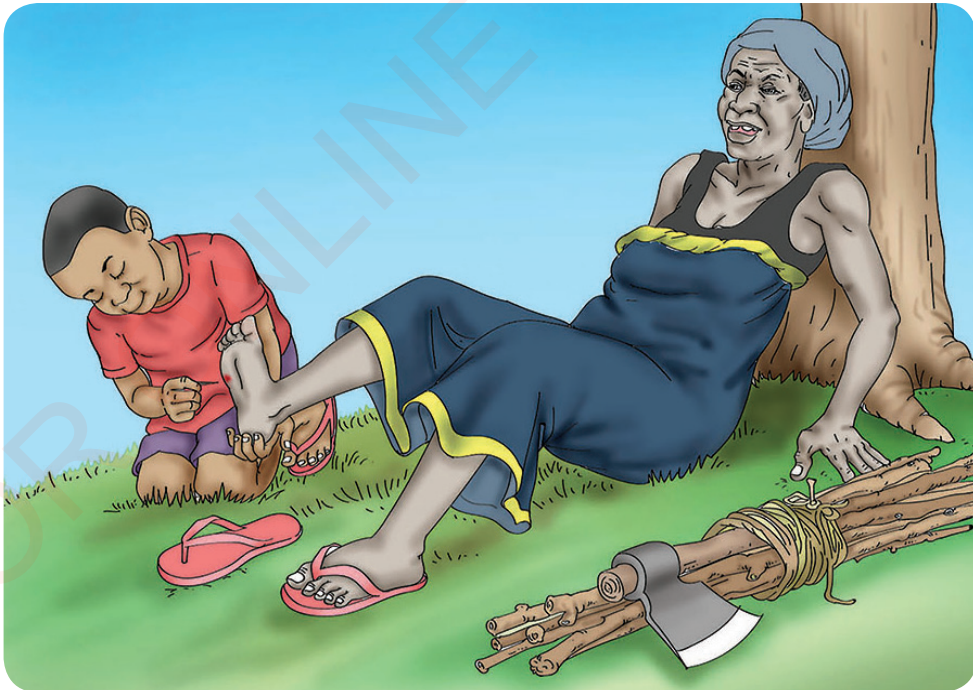

Soma hadithi ifuatayo kisha jibu maswali.

Bibi Chausiku

Hapo zamani za kale, alikuwepo bibi mmoja. Jina lake alitwa bibi Chausiku. Alipenda kufanya kazi kwa bidii. Siku moja aliamka mapema kwenda porini kutafuta kuni. Alipofika porini, alikusanya kuni na kuzifunga kwa kamba. Wakati akitembea porini, alichomwa na mwiba mguuni. Akakaa chini kwa huzuni.

Mara alipita kijana mmoja. Kijana huyo alitwa Jumanne. Jumanne alimsalimia bibi. Bibi alitikia salamu na kumwomba amtoe mwiba. Bibi alisema, mjukuu wangu, naomba unitoe mwiba. Jumanne alimsogelea bibi na kumtoa mwiba. Bibi alimshukuru sana. Alimwambia, asante sana mjukuu wangu.

FOR ONLINE USE ONLY

DO NOT DUPLICATE

Baada ya kumtoa bibi mwiba, Jumanne alianza kuondoka. Bibi alimuuliza, unaelekea wapi? Jumanne akajibu, ninakwenda nyumbani. Bibi akamwambia, naomba unisaidie kubeba kuni zangu. Jumanne akajibu, sawa bibi. Jumanne alimsaidia bibi kubeba kuni hadi nyumbani kwake. Bibi alifurahi na kumwambia, wewe ni kijana mzuri.

Maswali

Jibu maswali haya.

1. Nani aliamka mapema?
2. Bibi alipata tatizo gani alipokuwa porini?
3. Nani alimsaidia bibi kutoa mwiba?
4. Je, Jumanne alikuwa na tabia gani?
5. Hadithi hii inatufundisha nini?
6. Wasimulie wenzako hadithi ya Bibi Chausiku.

Soma habari ifuatayo kisha jibu maswali.

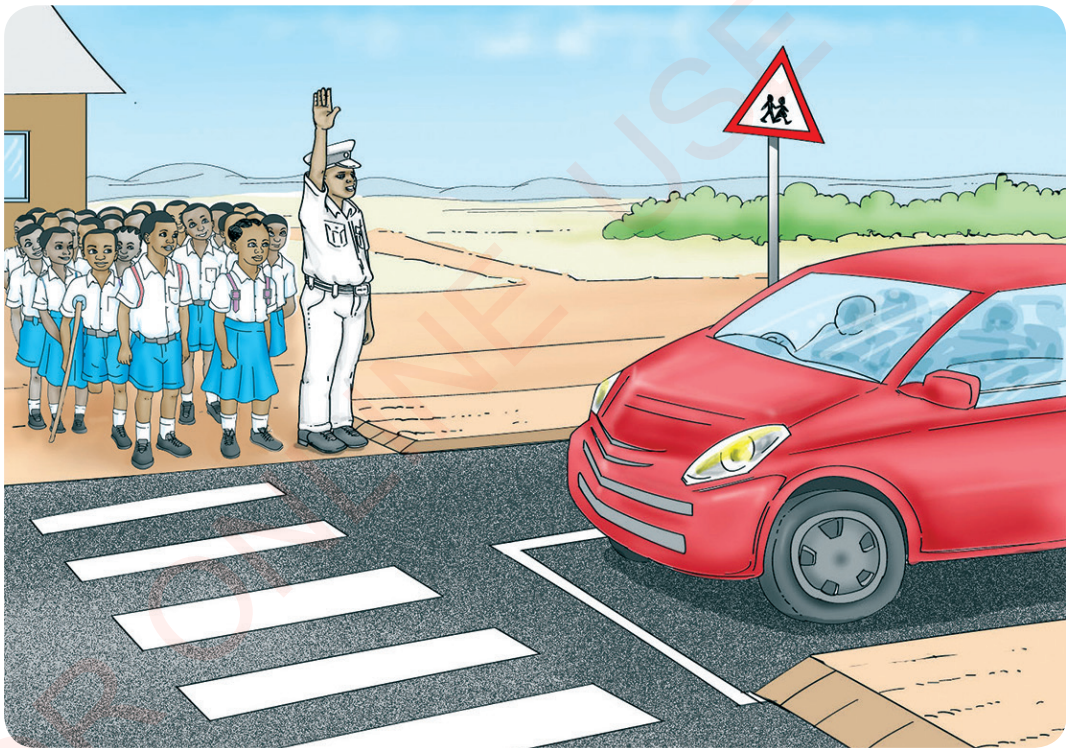
Kuvuka barabara kwa usalama

Siku moja, shule yetu ilitembelewa na mgeni. Mgeni huyo alikuwa ni **askari** wa usalama barabarani. Alitueleza, kabla ya kuvuka barabara, tunapaswa **kuwa makini**. Tunatakiwa kutazama kulia, kushoto kisha kulia tena. Tukiona hakuna gari lolote ndipo tuvuke. Alitueleza kuwa, tunapotembea barabarani, tutembe upande wa kulia.

Nilimwuliza, kwa nini tunatakiwa kutembea upande wa kulia? Alijibu, kulia, utaweza kuona gari linalokuja mbele yako. Alitueleza, baadhi ya barabara zina **alama za milia**.

Alama hizo ni za mistari nyeupe. Alama hizo pia, huitwa alama za pundamilia. Zimewekwa kwa ajili ya watu wanaovuka barabara kwa miguu. Gari linapofika eneo hilo linapaswa kusimama. Mgeni alitueleza kuwa, tukitaka kuvuka barabara tuombe msaada. Msaada wa kuvushwa utolewe na watu wazima. Baada ya kujifunza darasani, mgeni alitupeleka barabarani.

Tulifanya mazoezi ya kutembea upande wa kulia. Aidha, tulielekezwa kuvuka barabara kwa usalama. Wanafunzi wote tulifurahi na kumshukuru mgeni.

Maswali

1. Kwa nini tutazame kulia, kushoto tuvukapo barabara?
2. Kwa nini barabara zina alama za milia?
3. Kwa nini mgeni aliwafundisha wanafunzi kuhusu usalama barabarani?

Andika maana ya maneno ya sehemu A. Chagua jibu sahihi kutoka sehemu B.

Sehemu A	Sehemu B
1. Askari	kuzingatia taratibu za kutembea na kuvuka barabara.
2. Kuwa makini	mtu anayelinda watu na mali zao.
3. Usalama barabarani	ni mistari myeupe inayochorwa kwenye barabara za lami. Mistari hii huwasaidia watu wanaovuka barabara kwa miguu.
4. Alama za milia	hali ya kuwa mwangalifu. mtu anayefundisha shuleni.

FOR ONLINE USE ONLY
DO NOT DUPLICATE

Sura ya Saba

Kusoma kwa ufasaha

Kusoma herufi, silabi, maneno na sentensi kwa ufasaha

Zoezi la 1

Soma herufi hizi kwa haraka na kwa usahihi.

a	y	w	v	u	t	s	r
g	h	p	M	z	b	E	f
D	a	ch	d	n	w	m	e
n	ch	k	u	j	B	G	n
i	L	d	b	p	d	o	v
w	R	N	L	j	Y	p	y
a	ch	H	t	u	e	O	k
h	z	h	j	m	A	g	L
i	V	t	r	s	d	k	r
b	ch	v	P	h	R	j	Ch
n	f	M	u	n	u	f	e
f	S	a	T	y	g	v	J
w	L	O	K	g	l	s	p
O	i	t	f	h	r	l	z
B	j	ch	F	z	D	o	j

Zoezi la 2

Soma silabi hizi kwa haraka na kwa usahihi.

ba	za	du	cha	ga	he	fa	jo	cho	we
rwa	le	ha	mbwa	me	fe	la	ma	ju	tu
ne	ja	be	pa	dwe	te	ge	chwa	ti	pe
lu	che	de	fi	gi	wi	ni	ndwa	hi	po
ji	fo	we	nga	bi	no	yo	ka	yu	je
ta	mi	le	li	mu	ho	di	lo	mo	na
go	lu	pu	chi	so	pi	bo	wu	do	wi
hu	wo	ye	lo	mwa	yi	nu	fya	gu	ya
pya	za	sa	ze	du	ku	se	zi	bu	ki
chu	ke	zu	nza	da	su	ko	si	nywa	wa

Zoezi la 3

Soma maneno haya kwa haraka na kwa usahihi.

chafya	duka	mia	miba	kuta
goma	zeze	uzi	tui	koo
bima	bao	iba	kobe	toka
keki	chai	sasa	mwaka	kuti
bibi	doa	kosa	mimi	funza
cheza	pasi	pweza	baba	saza
nyuki	debe	bua	gumu	zizi

gesi	kutwa	boma	kazi	poa
timu	pita	zuka	uza	zako
dama	duka	pika	mito	kule
nyonga	tamu	meno	buti	mama
bima	ota	kama	wahi	ng'ombe
moto	taa	dama	kima	jozi
dau	muda	wewe	chachu	tai
tema	bata	mea	mate	yote
kata	yai	bafu	mchwa	chake
koka	zamu	chaka	zima	ona
saa	pia	kaka	uza	zako
lima	choma	tatu	rula	baki

Endelea kusoma kwa haraka na kwa usahihi

bisi	cheka	kaa	chui	piga
chanjo	pinda	jema	tiba	kumi
bati	kisu	kati	zoa	chako
tesa	tuma	dumu	ngozi	jaza
lao	gego	soko	bubu	chake
kali	zao	chama	zito	nao
kasa	kumi	tuta	chura	ota
bibi	chema	kali	chuki	pigo
tema	kaba	jema	tiba	choma
bati	kitu	ua	zima	duma
teka	tupa	chaki	goma	jali
dai	geti	soma	pigwa	mchwa

Zoezi la 4

Soma sentensi hizi kwa haraka na kwa usahihi.
Juma ni mwanafunzi.
Anasoma darasa la pili.
Anasoma Shule ya Msingi Mavuno.
Shule hiyo iko mtaa wa Kichangani.

Kusoma kwa ufasaha

Soma habari hii kwa haraka na kwa usahihi.

Bustani ya maua

Tunu anasoma darasa la pili. Shule yao ina bustani ya maua. Bustani ina maua meupe, mekundu na kijani. Wanafunzi humwagilia maua kila siku. Tunu amejifunza namna ya kutunza bustani ya maua. Amepanda maua nyumbani kwao. Amemfundisha mama yake kutunza bustani ya maua. Nyumba yao inapendeza.

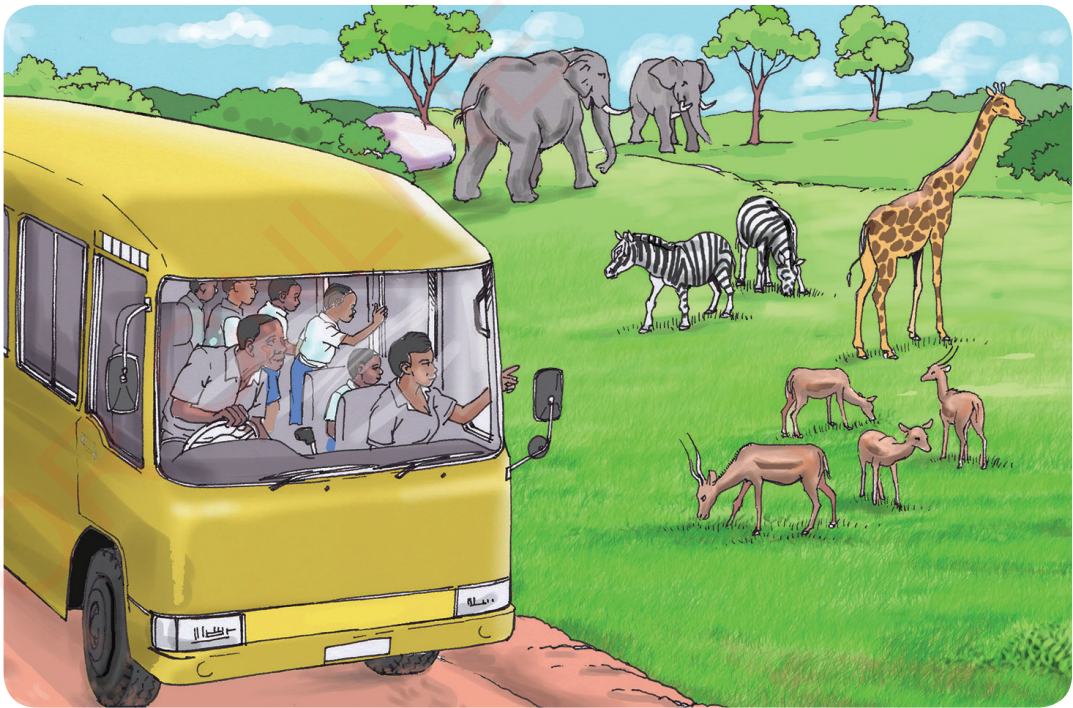

Soma habari ifuatayo kisha jibu maswali.

Safari ya Mikumi

Zawadi anasoma katika Shule ya Msingi Kidudwe. Anasoma darasa la pili. Wanafunzi walikuwa na safari ya kwenda Mikumi. Walikwenda pamoja na walimu wao. Mikumi ni mbuga ya wanyama. Mbuga hiyo iko mkoa wa Morogoro. Wanafunzi na walimu walikwenda kuona wanyama. Waliwaona wanyama kama tembo, twiga, pundamilia na swala.

Wanafunzi walipokuwa njiani waliimba nyimbo mbalimbali. Zawadi aliwafundisha wenzake wimbo unaohusu mbuga za wanyama. Alianza kutamka maneno ya wimbo kisha sauti yake. Aliimba hivi, Mbuga za wanyama Tanzania. Ya kwanza ni Ruaha, Serengeti, Manyara na Mikumi. Oo! Tanzania oyeeee!

FOR ONLINE USE ONLY

Wanafunzi waliimba wimbo kwa furaha, huku wakipiga makofi. Walipofika Mikumi, walipokelewa vizuri. Walipewa mtu wa kuwaongoza. Walitembelea mbuga yote na waliona wanyama mbalimbali. Wanafunzi walipigwa picha kwa ajili ya kumbukumbu.

Baadaye walikula chakula na kunywa vinywaji, kisha wakarudi shuleni. Siku iliyofuata mwalimu alitoa zoezi la kusimulia kuhusu Mikumi. Wanafunzi waliweza kuelezea mambo waliyoyaona katika safari hiyo.

Maswali

1. Kwa nini wanafunzi walikwenda Mikumi?
2. Wanafunzi walipokuwa njiani walifanya nini?
3. Taja wanyama wanaopatikana katika mbuga ya Mikumi.
4. Kwa nini wanafunzi walipigwa picha walipokuwa mbugani?
5. Wasimulie wenzako kuhusu habari uliyosoma.

Sura ya Nane

Kusoma hadithi fupi

Soma habari ifuatayo kisha jibu maswali.

Marafiki watatu

Jalia, Huruma na Mapoe ni marafiki. Wote wanasoma darasa la pili. Jalia ni mtoto mwenye ualbino. Ualbino ni ukosefu wa rangi kamili ya ngozi. Pia ni hali ya macho kukosa rangi kamili. Vilevile ni ukosefu wa rangi kamili ya nywele. Huruma na Mapoe wanampenda sana Jalia. Kila mara wanacheza na kusoma naye. Wanafunzi wengine wanawashangaa kwa kuwa na rafiki albino.

FOR ONLINE USE ONLY

DO NOT DUPLICATE

Huruma alisema, Jalia ni binadamu kama sisi. Tunapaswa kumpenda na kumlinda. Hatupaswi kumtenga. Hata walemavu wengine tunapaswa kuwapenda.

Mapoe aliuliza, kwani kuna ulemavu mwingine? Huruma alijibu, ulemavu uko wa aina nyingi. Ulemavu wa akili, viungo, kutokuona na uziwi. Walemavu wanahitaji kupendwa ili waweze kusoma kama sisi. Maelezo ya Huruma yaliwafurahisha wanafunzi. Wakaanza kumpenda Jalia na kushirikiana naye. Walisoma, walicheza na kufanya nae usafi. Jalia alifurahi sana. Aliwapenda wenzake na aliongeza bidii katika masomo. Mwisho wa mwaka wanafunzi walifanya mtihani. Jalia alishika nafasi ya kwanza darasani.

Walimu walimuuliza, kwa nini mwanzoni hukufanya vizuri darasani? Jalia alijibu, wenzangu walikuwa hawataki kusoma na mimi. Sasa wananipenda na kunielekeza vizuri. Ninafurahia sana kusoma na wanafunzi wenzangu. Ninawashukuru sana marafiki zangu Huruma na Mapoe. Wananjali na kunipenda wakati wote.

Jalia alimalizia kwa kusema, walemavu tuna haki. Haki ya kuishi, kupendwa na kupatiwa elimu. Tukipendwa na tukithaminiwa, tunaweza kufanya vizuri.

Zoezi la 1

Jibu maswali haya.

1. Talia ana marafiki wangapi?
2. Taja aina za ulemavu zilizoelezwa katika habari hii.
3. Kwa nini mwanzoni Talia hakuweza kufanya vizuri darasani?
4. Nani alisababisha Talia kupendwa na wanafunzi wengine?
5. Hadithi hii inatufundisha nini?

Zoezi la 2

Kamilisha sentensi zifuatazo kutokana na hadithi uliyosoma.

1. Albino ni mtu mwenye ulemavu wa .....
2. Albino ana haki ya kupendwa,.....na .....
3. Kuna ulemavu wa kutoona,.....,....., na ulemavu wa akili.
4. Walemavu wakipendwa na kuthaminiwa wanaweza .....

Soma mazungumzo kisha jibu maswali.**Mazungumzo kati ya Tumaini na Adamu**

Tumaini Adamu, umeonaje somo la leo?

Adamu Nimelipenda sana. Mwalimu ametufundisha mambo mazuri.

Tumaini Je, unayakumbuka yote?

Adamu Mengi ninayakumbuka.

Tumaini Unakumbuka nini?

Adamu Tumefundishwa kuhusu haki na wajibu wa mtoto.

Tumaini Mtoto ana haki gani?

Adamu Mwalimu amesema mtoto ana haki ya kuishi.

Tumaini Je, haki nyingine za mtoto ni zipi?

Adamu Kulindwa, kupata elimu, chakula, malazi na mavazi.

Tumaini Je, mtoto ana wajibu gani?

Adamu Mtoto ana wajibu wa kuwaheshimu watu wote.

Tumaini Je, wajibu mwingine wa mtoto ni upi?

Adamu Kuwa na tabia njema na kufanya kazi kwa bidii.

Tumaini Asante Adamu, inaonesha unakumbuka mambo mengi tuliyofundishwa.

Maswali

Jibu maswali haya.

1. Katika mazungumzo uliyosoma nani alikuwa anauliza maswali?
2. Tumaini na Adamu walifundishwa nini na mwalimu wao?
3. Andika haki za mtoto zilizotajwa katika mazungumzo uliyosoma.
4. Je, mtoto ana wajibu gani?
5. Mazungumzo kati ya Tumaini na Adamu yanahusu nini?

Zoezi la 3

Kamilisha habari hii kwa kutumia maneno haya.

kuishi   ndugu   chakula
wazazi   ulemavu   kuwaheshimu

Mimi ni mtoto. Nina haki ya ..... kama binadamu wengine. Nina haki ya kuwafahamu ..... wangu na ..... zangu. Aidha, nina haki ya kutunzwa. Ninapaswa kupatiwa malazi, ..., mavazi na chanjo. Sitakiwi kubaguliwa kwa sababu ya.....au umri. Mimi kama mtoto nina wajibu wa ..... watu wote.

Zoezi la 4

Kamilisha sentensi zifuatazo kwa kutumia maneno uliyopewa.

mavazi binadamu malazi wajibu

1. Nguo zinazovaliwa mwilini huitwa.....
2. .... ni mahali pa kulala.
3. Jambo ambalo mtu analazimika kulitekeleza ni
.....

Zoezi la 5

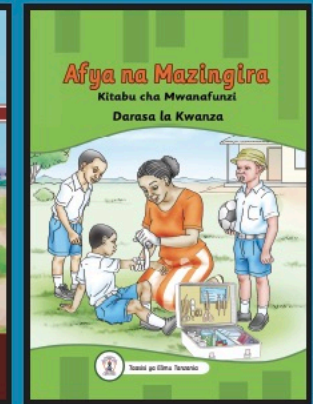
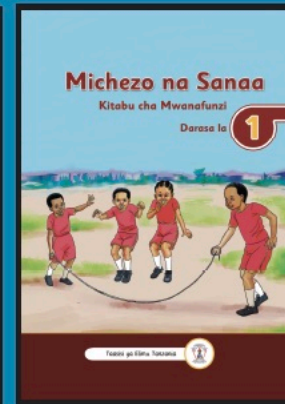
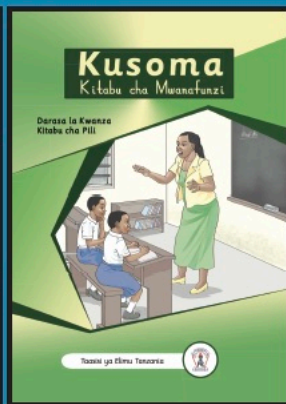
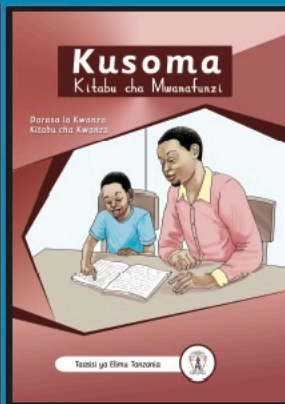
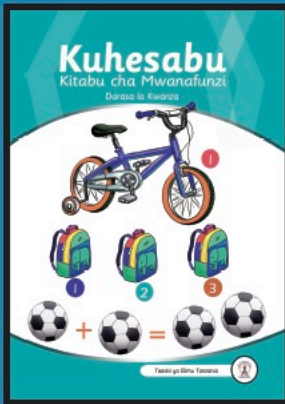
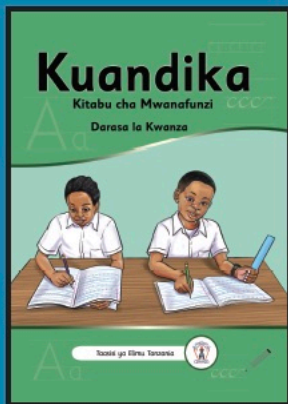
Andika **NDIYO** kwa sentensi ya kweli. **HAPANA** kwa sentensi isiyo ya kweli.

1. Walemavu wanapaswa kupendwa na watu wote.
2. Watoto hawana haki ya kuishi.
3. Watoto wana wajibu wa kufanya kazi kwa bidii.
4. Wazazi wanapaswa kuwalinda watoto.
5. Watoto wanapaswa kuwaheshimu wakubwa.

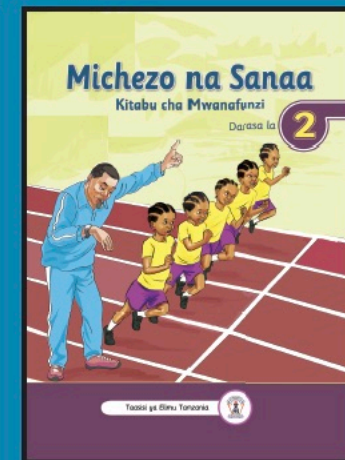
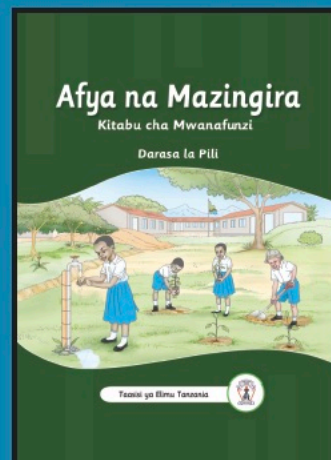
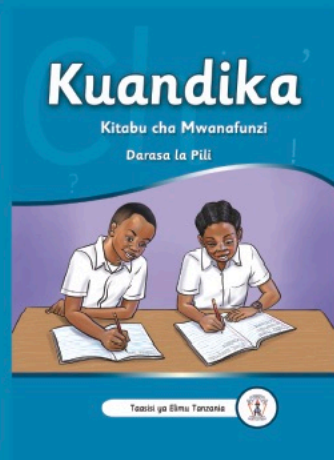
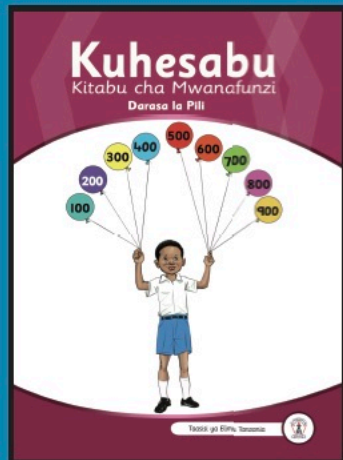
Vitabu vingine kutoka Taasisi ya Elimu Tanzania

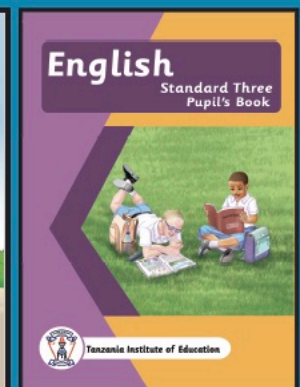
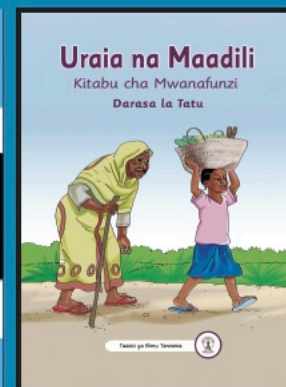
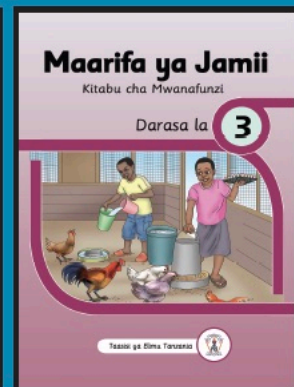
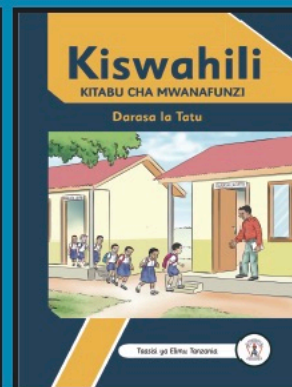
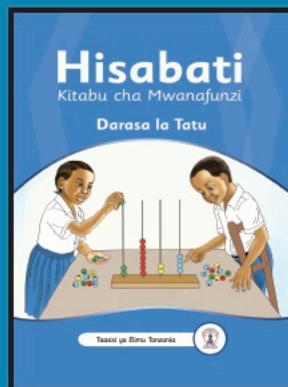
Darasa la Kwanza

Darasa la Pili

Darasa la Tatu

ISBN 978-9976-61-705-4

9 789976 617054